

**Zápisnica z 27. zasadnutia výboru Snemu SAV dňa 5. marca 2019 od 13:00 hod.
v zasadačke č. 11 Úradu SAV na Štefánikovej 49, Bratislava**

Prítomní: Z. Bartošová, J. Gálik (videokonferenčne), K. Gmucová, F. Gömöry, M. Kadúč, Ľ. Kľučár, Ľ. Košťál, Z. Kusá, K. Nemoga, R. Passia

Program:

1. Otvorenie
2. Schválenie programu zasadnutia
3. Informácia z 19. zasadnutia P SAV
4. Informácia z mimoriadneho zasadnutia P SAV
5. Informácia zo zasadnutia VR SAV
6. Rôzne
7. Záver

Bod 1:

Zasadnutie otvorila o 13:00 hod. predsedníčka Snemu SAV K. Gmucová.

Bod 2:

Prítomní jednomyseľne schválili program zasadnutia. Schválili tiež zapisovateľku Z. Bartošovú a overovateľa M. Kadúca.

Bod 3:

O 19. zasadnutí P SAV referovala Z. Bartošová. Uviedla, že v úvode sa opätovne riešila požiadavka odborovej organizácie OZ VaV na čele s R. Heribanom mať možnosť zúčastňovať sa na všetkých bodoch rokovania P SAV. Prítomní zaujali stanovisko, že sa P SAV riadi pravidlami schválenými Snemom SAV. G. Bianchi ale zároveň vyslovil námietku, že na zasadnutiach P SAV sa môže zúčastniť akýkoľvek občan. Predseda SAV P. Šajgalík nesúhlasil a uviedol, že zákon hovorí o rovnakom práve pre všetky odborové zväzy, a tie sú teda prizývané na konkrétne body jednania, ktoré sa týkajú pracovných a sociálnych záujmov a mzdových nárokov. M. Venhart informoval, že mladí vedci plánujú 27. februára organizovať v rámci Otvorenej akadémie vlastné podujatie Science Slam v Novej Cvernovke. P SAV uvoľnilo na tento účel 2 000.- EUR. Diskutujúci však jednoznačne podporili myšlienku, aby boli preferované plánované podujatia v zmysle aktualizovanej stratégie.

Stratégia SAV do roku 2030

Materiál predložil P. Samuely a rekapituloval jeho 3 časti.

1. Vízia pre znalostnú spoločnosť a lepšie Slovensko

Materiál predstavuje rámce situácie SAV v segmente vedy a výskumu na Slovensku. P. Samuely sa kriticky vyslovil, že v súčasnosti absentuje štátna vedná politika a v danej oblasti panuje chaos. V decembri 2019 vystúpil predseda Učenej spoločnosti Slovenska P. Moczo s apelom na riešenie problematiky vedy na Slovensku, P. Samuely s kolektívom vypracovali štúdiu na túto tému a na materiáli ďalej pracuje Učená spoločnosť. Mal by vzniknúť manifest o budúcnosti výskumu vedy ako podklad pre štátnu vednú politiku.

Materiál pracuje s tézami samotného zmyslu svojho vzniku, popisuje súčasný stav, pričom kritizuje nedostatočné financovanie vedy zo strany štátu, chybné rozdeľovanie zdrojov súvisiace

s predimenzovanou sieťou vysokých škôl, pričom SAV by mala byť „vlajkovou loďou“ vedy a výskumu na Slovensku.

Navrhuje nasledovné zmeny: základný výskum by mal byť podporovaný z jemu pridelených zdrojov, aplikovaný by mal byť podporovaný iným systémom, v tejto súvislosti navrhuje vznik Technologickej agentúry.

Učená spoločnosť formuluje víziu Slovenska ako vzdelanostnej spoločnosti, na ktorej participuje veda, presadzuje medzinárodný audit, ktorý zabezpečí jednotný systém hodnotenia kvality a požaduje sformulovať štátnu vednú politiku, prijať dlhodobú koncepciu, ktorá upraví postavenie vysokých škôl a SAV. Až následne odporúča prijať Zákon o SAV.

2. *Stratégia SAV do roku 2030*

SAV v roku 2030 by mala uplatňovať hodnoty ako excelentnosť, nestranickosť, podpora otvorenej spoločnosti, inovatívnosť, inkluzívnosť a ako národný líder by mala adekvátne reagovať na spoločenské výzvy.

Misia SAV je v rozvíjaní tradície celonárodnej inštitúcie, a to v rovine základného výskumu, rozvoja infraštruktúry a v rovine aplikovaného výskumu, ktorý by získaval verejné i súkromné finančné zdroje. Samostatnou otázkou je rozvoj ľudských zdrojov.

3. *Akčný plán SAV do roku 2021 (s konkrétnymi úlohami pre členov P SAV a analytická časť)*

Materiál podrobuje analýze výkony SAV vo vzťahu k financovaniu, porovnáva postavenie výskumu a vedy na Slovensku so severskými i okolitými krajinami, porovnáva SAV s ostatnými vedeckými inštitúciami na Slovensku.

P. Samuely očakáva námety z jednotlivých oddelení, aby ich uplatnil v tejto časti materiálu. K materiálu ako celku sa v diskusii vyjadrili viacerí prítomní. P. Simančík navrhol prehliadnúť analytickú časť a pri tom vychádzať z už vytvorených akčných plánov ústavov. P. Samuely argumentoval, že preambulu (t. j. Víziu pre znalostnú spoločnosť) už schválila Učená spoločnosť a analýza je len podporná pasáž. Predseda SAV P. Šajgalík navrhol, aby skrátená verzia, ktorá zachytí filozofiu toho, čo SAV chce, bola predložená Snemu SAV. R. Karul ozrejmil, že pôjde o dva materiály, abstrakt a celok. M. Morovics navrhol materiál rozdeliť na štyri časti, pričom s časťou venujúcou sa stratégii do roku 2021 vyslovil súhlas.

V následnej diskusii sa M. Omastová a G. Bianchi venovali otázke zaradenia a hodnotenia doktorandov, predkladateľ materiálu P. Samuely upozornil, že garanti by mali zaručiť kvalitu výsledkov doktorandského štúdia.

Viacerí diskutujúci sa prihovárali za podporu internacionalizácie SAV, navrhovali vypracovať schému podpory európskych projektov, konštatovali, že oddelenie zahraničných stykov na takúto úlohu nestačí, ale paradoxne bolo konštatované, že ústavy málo o pomoc žiadajú. Otázka spolupráce medzi inštitúciami, po ktorej sa volá, nie je len v rukách SAV. Predseda SAV P. Šajgalík ubezpečil, že po predložení materiálu vláde sa môže situácia zmeniť.

V diskusii ďalej odznelo, že by sa mala iniciovať diskusia o kvalite a hodnotení výskumných projektov APVV, pretože systém rád je problematický, mali by do hodnotenia vstupovať významní vedci zo zahraničia, mali by sa zriadiť medzinárodné panely. G. Bianchi upozornil na dôležitosť analýzy výstupov grantov APVV.

J. Marušiak navrhol iniciovať v CVTI „národný depozitár“ vedeckých výsledkov, ktorý majú štáty EÚ povinnosť zriadiť do roku 2020 a Slovensko v tomto zaostáva.

D. Gálik, K. Marhold a F. Simančík, J. Marušiak i G. Bianchi sa venovali otázkam etiky publikovania, pričom F. Simančík navrhol vypracovať manuál etiky publikovania v SAV, R. Karul pripomenul, že

problém je v implementácii etických princípov v praxi, J. Marušiak i G. Bianchi problematizovali výsledky hodnotenia excelentnosti z etickej perspektívy.

Diskutujúci sa venovali aj problematike implementácie systému transferu technológií vo vzťahu k duševnému vlastníctvu, pričom zastávali názor, že veľké infraštruktúry by mali byť otvorené voči využitiu verejnosťou, ale mal by byť vypracovaný kódex tohto využitia.

G. Bianchi sa v diskusii vrátil k problematike excelentnosti a navrhol pomenovať to, čo je a čo nie je excelentné. Predseda SAV P. Šajgalík podotkol, že s tým má problém najmä 3. oddelenie vied.

Viacerí rečníci navrhovali preskúpiť a spojiť v štruktúre predloženého materiálu niektoré konkrétne body. Nakoniec bolo rozhodnuté, že materiál dopracovaný na základe vznesených pripomienok bude predložený na mimoriadne zasadnutie P SAV ešte predtým, ako sa ním bude zaoberať Vedecká rada SAV.

Ekonomické body rokovania

Zvýšená finančná záťaž organizácií zlúčených v roku 2018 bude kompenzovaná finančne, a to jednorázovo sumou 300.- EUR na každého vedeckého pracovníka.

J. Koppel informoval o rektifikovanom rozpise kategórie 630 a kategórie 640 na rok 2019. Bol upravený tak, že položka OTaS (ostatné tovary a služby) bola pre III. OV dorovnaná na rovnakú hodnotu 690.- EUR na pracovníka, t. j. rovnakú ako v I. a II. OV.

Riaditeľka Sociologického ústavu SAV v spolupráci s J. Koppelom a Ľ. Lacinovou predloží návrh prípravy denných letných táborov na aprílové zasadnutie P SAV.

T. Morovics informoval, že Ľ. Gajdošíková sa vráti z pôsobenia na Ústavnom súde na bývalé pracovisko, do Ústavu štátu a práva SAV, ktorý v tej súvislosti požiadal o navýšenie mzdového fondu (0.5 úväzku). Požiadavku P SAV schválilo. Dofinancovaný bol aj mzdový fond Ústrednej knižnice (plný úväzok) v súvislosti s nástupom nového riaditeľa z externého prostredia.

Legislatívne a právne otázky

Bol schválený Dodatok č. 4 k Štatútu podporného fondu Štefana Schwartza upravujúci podmienky financovania a predkladanie žiadostí o predĺženie podpory z fondu.

G. Bianchi predniesol návrh na zrušenie Komisie pre rovnosť príležitostí. V následnej diskusii sa dospelo k riešeniu, že komisiu P SAV nezruší, ale jej ciele i náplň sa budú aktualizovať najmä o sociálne otázky, ktorých pozitívne riešenie zo strany SAV prispeje k plnohodnotnému uplatneniu schopností všetkých pracovníkov.

M. Venhart predložil štatút Rady SAV pre Otvorenú akadémiu, ktorá bude spolupracovať s Učenou spoločnosťou Slovenska (predseda UČS bude členom Rady SAV pre OA).

P. Samuely predložil správu o programe SASPRO. Program bol úspešný, niektoré projekty ešte pokračujú. Podaný projekt SASPRO 2 nebol schválený, bude podaný opakovane. P. Samuely dúfa, že uspeje. Spomenul výčitku oponentov, že uchádzači by nemali vopred konzultovať svoju tému na konkrétnom ústave. Na preklenutie obdobia sa pripravuje program MoRePro (mobilitný a reintegračný program) financovaný len zo strany SAV, a to vo výške spolufinancovania v končiacom projekte SASPRO.

Personálne otázky

P SAV odsúhlasilo vymenovanie P. Hvizdoša za riaditeľa Ústavu materiálového výskumu SAV, M. Koóša za riaditeľa Chemického ústavu SAV a R. Šťahela za riaditeľa Filozofického stavu SAV.

Zároveň P SAV vypísalo výberové konania na obsadenie funkčných miest riaditeľov organizácií SAV, a to: Ústavu slovenskej literatúry SAV, Ústavu svetovej literatúry SAV, Ústavu štátu a práva SAV, Sociologického ústavu SAV, Fyzikálneho ústavu SAV a Ústavu experimentálnej fyziky SAV.

Encyklopaedia Beliana

Materiál predložil M. Morovics. Informoval o časových sklzoch vydávania Beliany, o harmonograme, ktorý ešte nie je definitívny, ďalších finančných nárokoch, o stretnutí na MŠVVaŠ, o stretnutiach s vedúcou Encyklopedického ústavu, organizačnej zložky Centra spoločných činností, o novej redakčnej rade Beliany, o Rade garantov, o ťažkostiach získať relevantných autorov hesiel. Ukázalo sa, že napriek snahe M. Morovicsa komunikovať čo najviac s vedením a pracovníkmi ústavu sa nepodarilo nájsť príčiny časového sklzu vydávania Beliany, ani príčiny situácie, keď jej elektronická verzia zatiaľ nespĺňa štandardy na tento formát odborných a vedeckých informácií.

Diskutujúci G. Bianchi, K. Gmucová, Z. Bartošová upozornili na systémové chyby pri organizovaní spolupráce vedcov zo SAV pri príprave Beliany. G. Bianchi vyjadril podporu výlučne elektronickej verzii Beliany s perspektívou jej štandardizovania, M. Morovics bol k nej skeptický, prihovára sa za knižné vydania.

M. Morovics informoval o ukončení funkčného obdobia súčasnej vedúcej organizačnej zložky Centra spoločných činností SAV, Encyklopedického ústavu. Prítomní vyslovili nádej, že nový človek na čele ústavu zvládne problematiku tak, aby výsledok dosiahol vyššiu efektívnosť i kvalitatívnu úroveň. Zároveň sa rozprúdila diskusia, či je potrebné na uvoľnenú funkciu vypísať konkurz, ktorý by zaručil objektivnosť pri výbere kandidáta, alebo stačí menovať konkrétneho človeka, keďže Encyklopedický ústav už nie je samostatným právnym subjektom, ale len organizačnou zložkou.

Rozvoj areálu v Bratislave

Materiál predložil F. Simančík. Informoval o jednotlivých etapách prípravy zadania architektonickej súťaže, v ktorej by mala mať kľúčovú úlohu transparentnosť a otvorenosť. Samotnému vypísaniu architektonickej súťaže bude predchádzať diskusia užívateľov (zástupcov jednotlivých ústavov) s odborníkmi formou participačného workshopu. Zámerom je vytvoriť nový územný plán areálu, vyhovujúci nielen dnešným nárokom, ale i perspektíve rozvoja SAV. Predpokladaný termín uzavretia návrhov architektonickej súťaže je september 2019.

Bod 4:

O mimoriadnom zasadnutí P SAV informoval Ľ. Kľučár nasledovne:

Na úvod P. Šajgalík informoval o svojej účasti na stretnutí trinástich „low performing EU countries“. Hlavnou stratégiou pre ich ďalší rozvoj by mala byť investícia do náboru nových špičkových perspektívnych vedcov, pričom cieľom celej EU je excelentnosť vo vede.

Hlavná časť mimoriadneho zasadnutia P SAV bola venovaná príprave koncepčného dokumentu Stratégia SAV 2030 a jeho ďalších súčastí – analytická časť popisujúca postavenie slovenskej vedy v európskom výskumnom priestore a dokument „SAV 2021: Akčný plán P SAV“ do roku 2021. Medzi prerokovanými dokumentmi bol aj materiál vypracovaný Učenou spoločnosťou Slovenska „Iniciatíva - Vízia pre znalostnú spoločnosť a lepšie Slovensko“ (Slovensko 2050). Všetky tieto dokumenty boli predmetom rokovania predchádzajúceho zasadnutia P SAV (14. 2. 2019). Na toto mimoriadne zasadnutie boli dokumenty predložené po zapracovaní pripomienok. P. Samuely priblížil obsah dokumentov, v diskusii boli doplnené termíny plnenia úloh do časti SAV 2021 a bolo dohodnuté, že všetky dokumenty budú následne predložené na rokovanie Vedeckej rady SAV a následne Snemu SAV. P SAV zobralo analytickú časť na vedomie a ostatné tri koncepčné materiály schválilo.

V bode rôzne sa navrhol možný termín najbližšieho zasadnutia snemu (16. 5. 2019) tak, aby členovia snemu mohli v dostatočnom predstihu dostať na pripomienkovanie Výročnú správu SAV za rok 2018.

Bod 5:

K. Gmucová podala informáciu o zasadaní Vedeckej rady SAV. VR SAV udelila na základe úspešnej obhajoby doktorskej dizertácie vedeckú hodnosť doktora lekárskych vied prof. Ing. Igorovi Jurišicovi, PhD., vedeckému pracovníkovi Neuroimunologického ústavu SAV. Jeho práca interdisciplinárneho charakteru s názvom „Integrovaná výpočtová biológia v lekárskom výskume“ vzbudila mimoriadny záujem.

Vedecká rada prerokovala koncepčné materiály, ktoré na jej rokovanie na základe poverenia Predsedníctvom SAV predložil P. Samuely. Všeobecná diskusia viedla k potrebe zakomponovať do oblasti výskumu v SAV aj dlhodobý strategický výskum, zazneli návrhy zvýrazniť v materiáloch pozitívne stránky SAV a celého slovenského výskumného priestoru, na ktorých treba stavať stratégiu pre ďalšie obdobie. Vedecká rada po obsiahlej diskusii zobrala na vedomie Akčný plán Predsedníctva Slovenskej akadémie vied a Analýzu finančnej podpory a scientometrických výstupov SAV a schválila s pripomienkami Iniciatívu – Vízia pre znalostnú spoločnosť a lepšie Slovensko a Stratégiu SAV 2030.

Vedecká rada udelila Zlatú medailu SAV prof. PharmDr. Daniele Ježovej, DrSc. a Pamätnú plaketu SAV Mgr. Andrei Doktorovej. Na rokovanie bola vedeckej rady bola potom prizvaná RNDr. Soňa Ftáčniková, PhD., ktorá ako koordinátor pre etické otázky v Národnom kontaktnom bode pre Horizont 2020 informovala o príprave konferencie Etika, integrita a zodpovednosť vo výskume a vzdelávaní, ktorá sa bude konať dňa 21. 5. 2019 v Banskej Bystrici. V tejto súvislosti požiadala SAV o spoluprácu pri organizovaní tohto významného podujatia s medzinárodnou účasťou. V diskusii zaznelo, že aj keď univerzity majú vypracované vlastné etické memorandá, je potrebné pristúpiť k ich harmonizácii.

V závere P. Šajgalík oznámil, že Dr. h. c. prof. RNDr. Karol Mičieta, PhD. a Dr. h. c. prof. Ing. Tatiana Čorejová, PhD. sa vzdali členstva vo VR SAV po skončení ich pôsobenia vo funkciách rektorov univerzít, poďakoval im za spoluprácu a odovzdal im ďakovné listy.

Bod 6:

Výbor snemu sa vrátil k informácii o abdikácii dvoch externých členov VR SAV a venoval sa príprave doplňovacích volieb, ktoré budú zaradené do programu nasledujúceho zasadania Snemu SAV 16. 5. 2019. Výbor snemu prerokoval časový harmonogram volieb, poveril K. Gmucovú vypísaním doplňovacích volieb a zverejnením oznamu o ich konaní na webstránke snemu.

Výbor snemu diskutoval o pripravenosti otvorenej diskusie na plánovanom participačnom workshope pre tvorbu novej vízie využitia areálu SAV. Z. Bartošová vyslovila obavu z jej časového sklzu, keďže v konkrétnych ústavoch sa ešte k tejto problematike nediskutovalo. R. Passia, člen Komisie pre formovanie koncepcie rozvoja areálu SAV na Patrónke, navrhol, že sa priamo obráti na F. Simančíka s tým, nech čo najskôr vyzve ústavy k nominácii svojich zástupcov na pripravovanom podujatí a informoval ich o jeho pripravenosti a termíne, kedy sa uskutoční.

Výbor Snemu SAV diskutoval o problémoch Encyklopaedie Beliana. Po otvorení jej elektronickej verzie na stránke SAV a zistení závažných nedostatkov (hlavne neúplnosti) F. Gömöry vyjadril názor, že v súčasnom stave spracovania nie je vhodné jej prelinkovanie na hlavnú webstránku SAV.

Bod 7:

Zasadnutie ukončila predsedníčka snemu o 16:35 hod.

V Bratislave 22. 3. 2019

Zapísali: Z. Bartošová

Ľ. Kľučár (bod 4)

Overil: M. Kadúc

Katarína Gmucová
predsedníčka Snemu SAV